

# Politisk plattform

2023 - 2027: *Et kraftfullt Troms*



## Innhold

INNLEDNING.....	2
ET KRAFTFULLT TROMS - FYLKESKOMMUNEN SOM REGIONAL MEDSPILLER.....	3
UNGDOMSDEMOKRATI I TROMS .....	4
POLITISK INKLUDERING.....	4
KLIMA OG MILJØ .....	4
SIKKERHET OG TRYGGHET .....	5
HELSE .....	7
UTDANNING OG KOMPETANSE.....	8
NÆRING.....	10
ARBEID OG INKLUDERING.....	14
BO- OG BLILYST.....	15
TRE STAMMERS MØTE .....	17
KNYTTE TROMS TETTERE SAMMEN .....	18
POLITISK ORGANISERING .....	20

## INNLEDNING

Fra 1.1.24 er Troms igjen eget fylke. Det er et stort behov for et kraftfullt og stabilt politisk styre av fylket i en tid preget av større uroligheter og usikkerhet enn på mange tiår. Fylkeskommunen skal bruke sin kraft på å utvikle Troms, og samtidig være tydelig i prioritering av saker som styrker Troms på en bærekraftig og framtidsrettet måte.

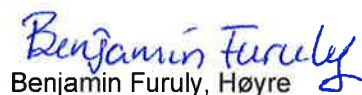
Arbeiderpartiet, Høyre, Miljøpartiet De Grønne, Kristelig Folkeparti og Venstre vil sammen styre Troms i perioden 2023-2027. Dette er fem ulike partier med mange felles politiske saker, og den politiske plattformen peker retning for Troms. Det å ha åpenhet rundt prosesser og beslutninger er avgjørende for tilliten mellom politikere og befolkning. For samarbeidspartiene er det viktig å involvere bredt for å få innspill til å gjøre gode beslutninger. Samarbeidspartiene vil gjennom sitt lederskap jobbe mer koordinert opp mot alle relevante aktører for å få flere gjennomslag for Troms.

Hele Troms skal tas i bruk. Våre forskjeller er vår styrke og gir muligheter. Troms skal være en attraktiv plass å bo, flytte til og etablere seg i. Innbyggerne skal møte et fremtidsrettet, desentralisert og fleksibelt utdanningstilbud. Vi skal ta vare på vårt eksisterende nærings- og arbeidsliv, samtidig som vi, gjennom tett samarbeid, bidrar til å skape nye grønne arbeidsplasser. Samarbeidspartiene vil sørge for trygg økonomisk styring av fylkeskommunen og sikre at de oppgavene som fylkeskommunen har ansvar for skal være av høy kvalitet, godt tilpasset innbyggernes og næringslivets behov.

Troms er i hjertet av Norges viktigste strategiske satsingsområde - Nordområdene. Vi vil ha et fylke som satser på unge. Vi trenger at flere unge blir og kommer til Troms. Innbyggerne i det arktiske Troms skal ha en fylkeskommune som ser muligheter og lytter til den aller viktigste ressursen vi har; folkene som bor her.

*På vegne av samarbeidspartiene,*

  
Kristina Torbergsen, Arbeiderpartiet

  
Benjamin Furuly, Høyre

  
Hilde Lisbeth Strand, Miljøpartiet De Grønne

  
Nils Einar Samuelsen, Kristelig Folkeparti

  
Irene Dahl, Venstre

Tromsø, 10.11.2023

## **ET KRAFTFULLT TROMS - FYLKESKOMMUNEN SOM REGIONAL MEDSPILLER**

Troms er en kraftfull og bærekraftig region full av muligheter. Samarbeidspartiernes målsetning er å ta i bruk hele Troms og bygge opp under styrkene som vårt næringsliv, kommuner og regioner har.

Fylkeskommunen skal være en tydelig regional medspiller, partner og tjenesteyter. Vi skal ta på ledertrøya og gå fremst i arbeidet for at Troms skal kunne ta i bruk sine fortrinn og skape en positiv samfunnsutvikling.

Samarbeidspartiene vil satse på følgende fem hovedstolper i sin politikk for et kraftfullt Troms:

- Trygghet og sikkerhet
- Utdanning og kompetanse
- Et skapende Troms
- Bo- og blilyst
- Knytte Troms tettere sammen

Urolige tider krever stabile og forutsigbare løsninger. Troms skal være et sterkt vertsfylke for Forsvaret og våre allierte. Beredskapen i regionen må styrkes, og spesielt er det viktig å sikre et godt helsetilbud i hele Troms.

Utdanning og kompetanse er en forutsetning for at næringsliv og samfunn skal kunne utvikle seg i Troms. For den enkelte gir en god og riktig utdanning også muligheter for arbeid, inkludering og livskvalitet. Fylkeskommunen skal derfor bruke sin rolle som kompetanseaktør til å sikre en bedre utdanning for alle.

Utviklingen i Troms skal være bærekraftig, og sikre at regionen vår er rustet for fremtiden. Vi skal være et skapende fylke, hvor næringslivet kan skape verdier og flere arbeidsplasser.

Den største utfordringen for Troms framover er befolkningsutviklingen. Troms må bli et fylke hvor flere ønsker å bo og flytte til. Spesielt må vi gjøre mer for at de unge etablerer seg og trives i regionen. Fylkeskommunen skal bidra til at vi har attraktive byer og lokalsamfunn i hele fylket, og hvor bo- og blilysten er stor.

Gjennom god infrastruktur og effektivt kollektivtilbud knytter vi Troms tettere sammen. Fylkesveiene skal rustes opp og vedlikeholdes, slik at folk og næringsliv kommer seg raskt og trygt fram. Vi skal arbeide for realisering av viktige veiprosjekter som knytter regionen vår tettere sammen, og Malangsforbindelsen, Ullsfjordforbindelsen og jernbane til Troms er tre viktige prosjekter for dette.

Troms fylkeskommune skal ivareta sine oppgaver som tjenesteyter, samfunnsutvikler og demokratisk arena. Vi vil ha en tydelig rolle overfor nasjonale myndigheter i spørsmål med betydning for Troms, og legge til rette for en sterk utvikling av nye Troms sammen med våre lokalsamfunn og næringsliv. Fylkeskommunen skal være en tydelig og aktiv aktør nasjonalt, en god samarbeidspartner og en drivkraft i landsdelen.

Gjennom vår politiske plattform, gode politiske samarbeid og trygg styring skal vi oppnå målsetningen om et kraftfullt Troms.

## UNGDOMSDEMOKRATI I TROMS

Samarbeidspartiernes målsetning er et levende ungdomsdemokrati i Troms hvor ungdom deltar, blir sett og hørt. Troms har hatt lange tradisjoner for å ha ungdomsmedvirkning i de politiske prosessene.

Samarbeidspartiene vil:

- At den etablerte modellen med ungdommens fylkesting og Troms fylkes ungdomsråd skal videreføres.
- Gi Troms fylkes ungdomsråd taletid i starten av hvert fylkesting og møte- og talerett i fylkesutvalget og hovedutvalgene.
- Ha en årlig ungdomskonferanse.
- At ungdomsarbeidet skal sikres gode vilkår og være en aktiv deltaker i beslutningene i fylkeskommunen.

## POLITISK INKLUDERING

Samarbeidspartiernes målsetning er at Troms fylkeskommune skal preges av åpenhet og tillit. Det skal være åpenhet rundt de politiske beslutningene for å sikre bred politisk tilslutning til de store sakene for Troms.

Fylkeskommunen vil bidra til at Tromsdemokratiet utvikles. Fylkeskommunen skal som regional samfunnsbygger være en medspiller for kommuner, næringsliv og innbyggere. Dette skal skje gjennom at de politiske prosessene gjennomføres ved å inkludere og lytte til de som påvirkes av beslutningene.

Samarbeidspartiene vil:

- At fylkets planforum skal være en sentral møteplass mellom fylkeskommunen og kommuner for å gjøre planprosesser så enkle som mulig. Gjennom dette vil samarbeidspartiene også sikre at fylkeskommunen skal finne løsninger for å unngå unødvendige innsigelser eller forsinkelser av prosjekter i Troms.
- Ta initiativ til et sterkere samarbeid med stortingsbenken i Troms.
- Ha gode møtearenaer mellom kommuner, næringsliv og innbyggere.
- Vurdere å ha fylkesting utenfor Tromsø i løpet av perioden.

## KLIMA OG MILJØ

Samarbeidspartiernes målsetning er at Troms skal bli et nullutslippssamfunn og at fylkeskommunen skal aktivt bidra til en realistisk klimaomstilling for å oppnå klimamålene.

FN sine bærekraftsmål skal ligge til grunn for utvikling i Troms, og fylket skal bidra til å løse klimautfordringene. Fylkeskommunen skal ta en sterkere rolle i klimaomstillingen. Vi skal

være en pådriver og bidragsyter til at offentlig sektor, næringsliv og innbyggere kutter utslipp.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha en bærekraftig forvaltning av fylket.
- Utrede et verktøy som i saksutredninger beskriver og vurderer hvilke konsekvenser beslutninger i Troms har for klima og miljø.
- Gjøre en kartlegging av status for vern av natur i Troms.
- At klimaregnskap og klimabudsjett skal videreutvikles til å bli konkrete verktøy for prioriteringer mellom ulike tiltak.
- At fylkeskommunen skal ta en aktiv og koordinerende rolle for at næringsliv og kommuner skal være godt rustet for å møte det grønne skiftet.
- Ha kildesortering tilgjengelig på alle fylkeskommunale bygg
- At fylkeskommunen skal bidra til økt kunnskap om muligheter for sirkulærøkonomi i Troms

## SIKKERHET OG TRYGGHET

Samarbeidspartiernes målsetning er at totalforsvaret skal bygges sterkt og i tett samarbeid med lokalsamfunn i Troms.

Troms har en lang tradisjon for samarbeid internasjonalt og sikkerhetspolitisk, særlig som grensefylke til Sverige og Finland. Den nasjonale nordområdepolitikken og vår rolle som landets største forsvarsfylke må ha en sentral rolle fremover. Troms sin geografiske plassering stiller særskilte krav om deltakelse og initiativ fra regionen knyttet til tilrettelegging for velfungerende regionale samarbeid med naboland, utvikling av forsvaret i nord og bidrag til sikkerhetspolitikken i nordområdene.

### **Vertskap for forsvaret**

Troms er vertskap for Forsvaret og Forsvaret er avhengig av at samfunn og tjenester fungerer. Vi skal være en mer attraktiv region for bosetting av forsvarspersonell og familier. Det ligger muligheter for næringslivet til å være en sentral leverandør til Forsvaret, og fylkeskommunen skal være med på å skape et mulighetsrom for dette.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha en sterkere dialog med Forsvaret og vertskapskommunene for en mer koordinert innsats for å være et bedre vertskapsfylke.
- Jobbe for å øke lokal verdiskaping i samhandling med Forsvaret.
- Jobbe for at Troms blir ledende på droneteknologi i Norge.
- Ha tett samarbeid med Forsvaret og UiT - Norges arktiske universitet for å kunne tilby relevant utdanning og karriereveiledning.
- Ha god samhandling med Heimevernet som en del av totalforsvaret og totalberedskapen.
- Etablere en forsvarsindustriklynge i Troms.
- Jobbe for at det etableres militær utdanning i Troms.

- Jobbe for å styrke forsyningssikkerheten i Troms innenfor mat, energi og medisinsk materiell

### **Styrket tilstedeværelse av NATO og alliert trening**

Tilstedeværelse av NATO og våre allierte land er en grunnleggende forutsetning for vår trygghet. Samarbeidspartiene vil slå fast viktigheten av dette for nasjonens forsvarsevne. Troms skal være et sterkt forsvarsfylke med regional, nasjonal og internasjonal betydning.

Samarbeidspartiene vil:

- Jobbe for at Forsvarskommisjonens anbefalinger gjennomføres.
- Sikre god dialog mellom fylkeskommunen, vertskommuner og Forsvaret i nord.
- Jobbe for flere nordiske fellesøvelser i våre nærområder.
- Være en pådriver for relevante kapasiteter i nord.
- Jobbe for at NATO etablerer kontor og økt tilstedeværelse i Troms, i tråd med nasjonal forsvarspolitik.

### **Det internasjonale Troms**

Troms er sterkt påvirket av det som skjer rundt oss i verden. Internasjonalt arbeid er svært viktig i en urolig tid. Derfor vil fylkeskommunen ha et særlig fokus på samarbeid med de regionene som står oss nær. Det å ha et samarbeid med våre naboregioner og -land, er viktig for at vi skal lykkes med utvikling av næringsliv og muligheter som ligger i vår region.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha eierskap i Nord-Norges Europakontor. Eierskapet skal brukes strategisk for å oppnå nye muligheter for næringsliv og innbyggere i Troms.
- Jobbe for å hente flere EU-midler til prosjekter i Troms.
- Jobbe for å styrke Troms sin rolle i Arktis og Tromsø som arktisk hovedstad, blant annet gjennom å videreutvikle Arctic Frontiers som en ledende arena for samarbeid og nettverksbygging i Arktis.
- Styrke samarbeidet i Nordkalotten innenfor grenseoverskridende nettverk, næringsliv, kultur, infrastruktur, beredskap, forskning og utdanning.
- At Troms skal være et sentrum for utvikling av nasjonal nordområdepolitikk.
- Jobbe for styrking av Nordkalottens grensetjeneste og statlig finansiering av denne.

## HELSE

Samarbeidspartiernes målsetning er at innbyggerne i Troms skal sikres gode helsetjenester av høy kvalitet uavhengig av bosted og økonomi.

### Tannhelse

Tannhelse er en viktig del av spesialisthelsetjenesten i Troms og skal være et lavterskeltilbud slik at økonomi, bosted og livssituasjon ikke er et hinder for behandling. Den offentlige tannhelsetjenesten skal gi et bredt og spesialisert tilbud og være tilstrekkelig tilgjengelig for sårbare grupper. Forebygging er viktig og tannhelse og folkehelse må ses i sammenheng. Flere eldre har større behov for oppfølging av tannhelsetjenesten, og derfor må samarbeidet med kommunene i Troms styrkes.

Samarbeidspartiene vil:

- Videreutvikle et «ung-voksen-løft» slik at man etablerer rammer for god tannhelse fra ung alder.
- Utarbeide en tannhelsestrategi for eldre og sårbare grupper i tett samarbeid med kommunene.
- Beholde og utvikle den desentraliserte tannklinikstrukturen.
- Styrke og utvikle Tannhelsetjenestens kompetansesenter for Nord-Norge (TKNN) som et viktig fagmiljø for ansatte og pasienter.
- Styrke den samiskspråklige kompetansen på utvalgte ressursklinikker.
- Modernisere tannhelsetilbudet gjennom innovasjon, tidsriktige bygg, teknologi og utstyr.
- Se forskning og behandling mer i sammenheng.
- Jobbe aktivt for å rekruttere og stabilisere tannhelsepersonell i Troms, samt vurdere ordninger som gjør det mer attraktivt å være tannlegespesialist i distriktet.

### Folkehelse

I Troms skal vi leve gode liv i trygge samfunn. Vi ønsker at innbyggerne skal ha muligheten til å leve et aktivt liv og ha trygge møteplasser. Tilrettelegging for idrett, kultur og friluftsliv gir muligheter for hverdagslig styrking av fysisk og psykisk helse. En god folkehelse gir grunnlag for at det kan leves gode liv i hele fylket.

Samarbeidspartiene vil:

- Bruke folkehelseundersøkelse som et verktøy til å lage en folkehelsestrategi i tett samarbeid med kommunene.
- Vurdere å sette en fast andel av tippemidlene av til friluftsanlegg.
- Være en aktiv samarbeidspartner til friluftsrådene.
- Styrke folkebibliotekenes rolle i folkehelsearbeidet.
- Ha flere lavterskeltilbud innenfor psykisk helse.



### **Likeverdige helsetjenester og beredskap**

Innbyggerne i Troms skal føle trygghet gjennom å bli ivaretatt av et tilgjengelig helsevesen av høy kvalitet. Troms er et fylke med store avstander og spredt bosetting. Det gir mange høye kostnader og lang reisevei, og det er utfordringer knyttet til beredskap og responstid. Personlig økonomi, bosted, språk og kultur skal ikke påvirke tilgang eller mulighet til likeverdige helsetjenester.

Samarbeidspartiene vil:

- Jobbe for desentraliserte helsetjenester der det er hensiktsmessig.
- Styrke Universitetssykehuset i Nord-Norge som det viktigste regionsykehuset i landsdelen.
- Arbeide for et nasjonalt kreftsentertil UNN.
- Jobbe for å få en ekstraordinær satsing på sykehusbygg slik at nyfødtintensiven - og UNN Åsgård kan oppgraderes og realiseres.
- Sikre trygge og gode reiser for pasienter, gjennom et godt og koordinert kollektivtilbud og bedre reisetilbud fra Pasientreiser.
- Ha gode prehospitaltjenester.
- Bidra til å få utdannet nok helsepersonell, og gjøre det mer attraktivt å være helsepersonell i Troms.

## **UTDANNING OG KOMPETANSE**

Samarbeidspartiernes målsetning er å utvikle et utdanningstilbud i Troms som sikrer kompetanse for næringsliv og samfunn i Troms. De videregående skolene skal tilrettelegge for læring, trivsel og mestring for våre elever. Samarbeidspartiene vil sikre et bærekraftig og framtidrettet utdanningstilbud i Troms. Utdanningstilbudet skal sikre en bedre opplæring for alle, og ambisjonen er at minst 9/10 av de som går ut av grunnskolen fullfører innen fem år.

### **En tilgjengelig videregående opplæring i Troms**

Videregående opplæring skal være relevant, desentralisert og tilgjengelig for alle i Troms. Opplæringen skal tilpasses samfunnets behov for kompetanse og arbeidskraft. De yrkesfaglige tilbudene skal være i tråd med arbeidslivets behov i Troms for lærlinger og fagarbeidere.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha tett dialog med næringsliv, kommuner og relevante parter for å dimensjonere opplæringstilbudet til behovet for framtidig arbeidskraft og kompetanse.
- Videreutvikle Kompetanseforum Arktis.
- Følge opp skolebruksplanen, og sikre framdrift av de prioriterte tiltakene.
- At de eksisterende private skolene i fylket skal være en del av utdanningstilbudet i regionen.
- Sikre flere fleksible og tilgjengelige opplæringsmodeller i Troms, særlig innenfor yrkesfag.
- At ingen skolesteder legges ned.

- At inntaksregionene for skolene i Troms skal videreføres, men sikre at det kan gjøres unntak fra regionene i enkelte tilfeller der det er særskilte forhold eller etablert praksis.
- At tilbudene på den enkelte skole skal vurderes ut fra kompetansebehovet i regionen, elevtallgrunnlaget og fagkompetansen til skolene.
- ha en strategisk opptrapping av utdanningsbudsjettet i Troms

### **Ung i videregående skole**

Elever i den videregående skolen i Troms skal oppleve en meningsfull skolehverdag og møte et trygt og godt skolemiljø. Det er viktig at elevene er på skolen, og mobbing på skolen skal forebygges og tas raskt tak i. Våre skoler skal ha et helhetlig lag rundt elevene, hvor tverrfaglighet står i fokus. Samarbeidspartiene ønsker flere yrkesgrupper inn i skolen som bidrar til at elever trives og mestrer sin egen skolehverdag.

Samarbeidspartiene vil:

- At alle elever skal få erfaring med en elevbedrift og ungdomsbedrift.
- Vurdere hvordan man kan organisere et tilbud til elever som mangler vurdering i enkelte fag.
- Jobbe for at det fortsatt skal være en fraværsgrense i videregående skole.
- Utarbeide en handlingsplan for skolenærvær for elever i videregående i Troms.
- Beholde mobbe- og elevombud.
- Ha en helhetlig plan for borteboere.
- Ha en enkel skolefrokost på de videregående skolene.
- Satse på tverrfaglige ressursteam på de videregående skolene.
- Styrke skolehelsetjenesten gjennom økt tilstedeværelse av helsesykepleier og digital helsesykepleier.
- Lage en forpliktende plan sammen med kommunene for å sikre et reelt bedre tilbud, og vurdere et pilotprosjekt hvor fylkeskommunen ansetter egne helsesykepleiere.
- Styrke rådgivningstjenesten.

### **Fag- og yrkesfagopplæringen**

Troms trenger flere fagarbeidere, og for samarbeidspartiene er det viktig å sikre vårt arbeidsliv tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Fagskolen i Nord er et viktig utdanningstilbud for å styrke yrkesfagkompetansen i regionen.

Samarbeidspartiene vil:

- Prioritere yrkesfaglig utdanning og en bedre oppfølging i overgangen mellom skole og læretid.
- Utvikle en egen læreplassgaranti som er tilpasset forholdene i Troms.
- Sikre moderne utstyr på yrkesfag.
- At alle de yrkesfaglige utdanningsprogrammene tilbys på VG1.
- Beholde lærlingombud og lærlingråd.
- Videreutvikle Fagskolen i Nord.

### **Kvalifisere flere voksne**

Med ny opplæringslov som trer i kraft høsten 2024 vil det være riktig og viktig å styrke ordninger og tilbud for kvalifisering av voksne i Troms. Ordningene må være fleksible og gjøre at flere får formell kompetanse.

Samarbeidspartiene vil:

- Bruke våre selskaper for å mobilisere flere i arbeid.
- Gi alle mulighet til å ta fagbrev blant annet gjennom å styrke ordningen “fagbrev på jobb”.
- Organisere et tilbud til voksne som mangler vurdering i enkelte fag.
- Styrke arbeidet i tett dialog med NAV for å få flere unge voksne i arbeid.
- Utvikle og styrke karriereveiledningen.

### **Lærerkompetanse**

Læreren er den viktigste personen for å sikre god læring, mestring og trivsel for våre elever. Samarbeidspartiene vil øke innsatsen for å øke andelen kvalifiserte lærere og ha en bred satsing på å rekruttere, utdanne og beholde flere lærere i den videregående opplæringen.

Samarbeidspartiene vil:

- Lage en rekrutterings- og kompetanseplan i samarbeid med partene i arbeidslivet som har som mål å sikre nok kvalifiserte lærere i klasserommet.
- Gi flere lærere mulighet til etter- og videreutdanning.
- Prioritere tiltak som styrker lærerens klasseledelse.
- Arbeide aktivt for å sikre en trygg og god hverdag for alle lærere.
- Sikre at yrkesfagstilbudene har tilgang på relevant kompetanse.

### **Høyere utdanning**

Troms er et viktig kompetansefylke, og samarbeidspartiene vil støtte opp under alle våre viktige utdanningsinstitusjoner i fylket.

Samarbeidspartiene vil:

- Styrke samarbeidet med UiT - Norges arktiske universitet og Samisk høgskole.
- Jobbe for at UiT - Norges arktiske universitet får flere attraktive og desentraliserte utdanningstilbud.
- Jobbe for sterkere finansiering av forskning i nord.
- Være pådriver for god finansiering av studiesentrene.

## **NÆRING**

Samarbeidspartiernes målsetning er at Troms skal ha lønnsomme arbeidsplasser basert på de ressursene og fortrinn som vårt fylke og våre lokalsamfunn har. Næringslivet skal rustes for den grønne omstillingen, og kunne levere gode varer og tjenester til hele verden.

Næringslivet må sikres stabile og forutsigbare rammevilkår. Et sterkt og variert næringsliv i Troms er viktig for å sikre totalberedskapen i fylket. Fylkeskommunen skal bruke sine

virkemidler effektivt for å legge til rette for å skape flere grønne arbeidsplasser, og utvikle eksisterende næringsliv.

Tett samarbeid mellom bedrifter i Troms er viktig for å dele kunnskap, innovasjon og for å ta nye posisjoner i markeder.

Samarbeidspartiene vil:

- Bruke virkemiddelapparatet til å utvikle eksisterende næringsliv og skape nye arbeidsplasser.
- Ta en sterkere koordinerende rolle med tanke på virkemiddelapparatet.
- Sørge for at havbruksfondet gir en positiv samfunnsutvikling i Troms.
- At fylkeskommunen skal være en tilrettelegger og støtte for klyngesamarbeid og nettverk i næringslivet.

### **Kraft og energi**

En forutsetning for utvikling av næringslivet i Troms er økt tilgang på rimelig og nok kraft. Økt kraftproduksjon i regionen er derfor viktig for lokale arbeidsplasser og verdiskapning. Samarbeidspartiene er derfor enige om at Troms må sikres nok kraft til priser som gjør næringslivet i stand til å være konkurransedyktig og til å gjennomføre det grønne skiftet.

Samarbeidspartiene vil:

- Utarbeide en regional plan for fornybar energi, som ser behov, konsekvenser, produksjon, nett og energieffektivisering i sammenheng.
- Arbeide for at Troms får en sterk posisjon innen offshore havvind, herunder at områder i nord raskest mulig blir konsekvensutredet for havvind.
- Utøve et aktivt eierskap i Troms Kraft AS og at selskapet tar samfunnsansvar.
- Jobbe for å styrke nettkapasiteten i Troms.
- Se på nye energiformer i Troms som bidrar til det grønne skiftet.
- Se på løsninger for å raskere realisere netttutbygging for strategiske næringsområder i Troms, gjennom samarbeid mellom fylkeskommunen, kommuner og næringsliv, og vurdere hvordan anleggsbidraget kan reduseres og fordeles.
- Sikre nok og rimelig kraft til innbyggere og næringsliv i Troms.

### **Sjømatnæringen**

Troms skal styrke sin posisjon som fiskeri- og havbruksfylke, og bidra til økt verdiskapning og flere arbeidsplasser.

Sjømatnæringen er en viktig bærebjelke for næringslivet i vår region, og potensialet for økt produksjon av bærekraftig mat er stor. Samarbeidspartiene vil arbeide for større lokale og regionale ringvirkninger.

Samarbeidspartiene vil:

- Avsette midler til et fiskeflåtefond for unge fiskere.
- Jobbe for økt rekruttering til fiskerinæringen.
- Være en pådriver for utvikling og produksjon av bærekraftig fôr i Troms.
- Innrette virkemiddelapparatet for å sikre en bærekraftig vekst og utvikling av sjømatnæringen.

- Jobbe for grønne omstillingsmidler.
- Bidra til at kommunene har oppdaterte kystsoneplaner.
- Prioritere infrastrukturprosjekter som gir bedre, mer klimavennlig og tryggere transportløsninger, kraftforsyning og bredbånd for sjømatnæringen.
- Styrke arbeidet for en fremtidsrettet infrastruktur for fiskerihavner i Troms.

### **Landbruk og reindrift**

Samarbeidspartiene vil bidra til at matproduksjonen i Troms styrkes, og at landbruk- og reindriftnæringen utvikles positivt gjennom økt rekruttering og styrket økonomi.

En felles utfordring for landbruk og reindrift er tap av dyr til rovvilt. Samarbeidspartiene er opptatt av at det skal være mulig å drive primærnæring i Troms, og at dette må legges til grunn også i forvaltningen av rovvilt i fylket. Lokal matproduksjon er viktig i et beredskapsperspektiv.

Samarbeidspartiene vil:

- Bidra til at ny teknologi tas i bruk for å utvikle næringen og redusere tap av beitedyr.
- Bidra til rekruttering til landbruket gjennom utdanning og videreutdanning.
- Ha økt bruk av utmarksbeitene i Troms.
- Jobbe for å styrke vilkårene for primærnæringene.
- Ha en satsing på arktisk landbruk, lokal mat og selvforsyning.
- Jobbe for økt matproduksjon og videreforedling i Troms.

### **Maritim industri**

Troms har flere tradisjonsrike og sterke kompetansemiljø innen maritim industri, og utviklingspotensialet til næringen er betydelig. Troms skal ta en større posisjon som maritimt industrifylke. Det er svært viktig å ha en sivil maritim verkstedkapasitet i Troms.

Samarbeidspartiene vil:

- Ta initiativ til en strategisk satsing på maritim industri i Troms.
- Prioritere leverandørindustriprosjekter rettet mot maritim industri.
- Jobbe aktivt for at flere offentlige anskaffelser av skip er mulig å bygge i Troms.
- Bygge strategisk opp den maritime industrien som en del av forsvar, sjømat og havvind i Troms.

### **Reiseliv**

Reiselivsnæringen er viktig for samfunnsutviklingen i Troms, og har potensial til å skape mer aktivitet i fylket, og bygge opp under kulturtilbud og arbeidsplasser. Troms skal være en bærekraftig reiselivsdestinasjon.

Samarbeidspartiene vil:

- Prøve ut modeller for besøksbidrag i Troms.
- Videreføre Nordnorsk Reiseliv AS som et viktig verktøy for å sikre utvikling og god markedsføring av reiselivet i Nord-Norge.

- Støtte opp om destinasjonsselskapenes rolle innen besøksforvaltning og arbeidet med å oppnå bærekraftig utvikling av reiselivet.
- Ha en oppdatert reiselivsstrategi i Troms som sikrer god besøksforvaltning.
- Utarbeide en Nordlysstrategi.
- Jobbe for et godt flytilbud til, i og fra Troms.

### **Mineraler**

Samarbeidspartiene ønsker større kunnskap om mulighetene til å utvikle mineralnæringen i Troms.

Troms har store mineralressurser og muligheter til å etablere ny virksomhet basert på ressursene. Det grønne skiftet vil kreve store mengder metaller. Behovet må så langt mulig dekkes gjennom gjenvinning og sirkulære verdikjeder, men framtiden vil også kreve mineralutvinning. I reindriftsområder må prosessene knyttet til leting, kunnskapsinnhenting og eventuell drift gis særlig oppmerksomhet.

Samarbeidspartiene vil:

- Følge opp arbeidet i «Mineralstrategi for Nord-Norge».
- Legge vekt på bærekraftige løsninger ved etableringer i Troms.
- Legge til rette for kartlegging av hvilke ressurser og muligheter som finnes, herunder lokale ringvirkninger og ulemper.
- At fylkeskommunen skal bistå kommuner med kunnskap og veiledning i en innledende fase.

### **Kulturnæring**

I Troms skal vi legge til rette for store opplevelser på både små og store plasser. Troms har et mangfoldig og sterkt kulturliv, med ei stadig voksende kulturnæring. Næringen har store og små aktører. Disse må gis gode rammevilkår for utvikling.

Samarbeidspartiene vil:

- Legge til rette for infrastruktur, kompetansebygging og nettverksmuligheter for å sikre ei bærekraftig kulturnæring i by og distrikt.
- Ha en egensatsing på kulturnæringen og at dette skal skje gjennom en handlingsplan under «Strategi for næringsutvikling 2023-2028».

### **Romjord-satsing**

Troms og Tromsø har landets største og ledende miljø innen satellittbasert jordobservasjon. Informasjon om blant annet atmosfæren, havområder, skog, polis og fiskeri er viktig for klimaovervåkning og for å fatte gode beslutninger i Arktis. I Tromsø finnes også storforbrukere av jordobservasjonsdata som blant andre Norsk Polarinstitut, Meteorologisk institutt, Barents Watch, Havforskningsinstituttet og Akvaplan-niva.

Tromsø har store kompetansemiljøer innen romfart, blant annet Kongsberg Satellite Services (KSAT) og UiT - Norges arktiske universitet som har en unik beliggenhet.

Samarbeidspartiene vil:

- Jobbe for at det bygges videre på den regionale aksene Svalbard - Tromsø - Narvik - Andøya som en nasjonal verdikjede for romteknologiutvikling.
- Være en pådriver for rombasert virksomhet, forskning og teknologi i Troms.
- Jobbe for at nasjonalt senter for jordobservasjon i Tromsø realiseres.
- Bruke våre kompetansemiljø aktivt i beredskapsplanlegging.

## ARBEID OG INKLUDERING

### Arbeidsgiverpolitikk

Troms fylkeskommune skal være en trygg, forutsigbar og spennende arbeidsplass.

Ansattes lønns- pensjons- og arbeidsvilkår er en viktig forutsetning for et seriøst og ryddig arbeidsliv. Det skal jobbes med en heltidskultur i Troms fylkeskommune for å sikre hele faste stillinger der det er mulig. Fylkeskommunen skal også være en arbeidsplass for de med redusert arbeidsevne og være en inkluderende arbeidsgiver.

Troms fylkeskommunes administrasjon er spredt utover flere kontorsteder i Troms. Samarbeidspartiene er opptatt av at fylkeskommunen skal være tilstede i hele Troms og vil se på løsninger som gjør fylkeskommunen mer synlig.

Samarbeidspartiene vil:

- Sammen med partene i arbeidslivet kartlegge om det er mulighet for at flere administrativt ansatte i fylkeskommunen kan ha fleksibelt arbeidssted innad i Troms, samt i større grad lyse ut stillinger med stedsuavhengig arbeidsplass.
- Sikre hele faste stillinger der det er mulig.
- Ha en aktiv dialog med tillitsvalgte for hva som skal til for å være en attraktiv arbeidsplass.
- At fylkeskommunen skal forplikte seg til inkludering i arbeidslivet i Troms.
- Ha fylkeskommunale lærlinger innenfor flere fagretninger og i alle deler av vår virksomhet.
- Ikke konkurranseutsette fylkeskommunale arbeidsplasser som kantine, IT og renhold.
- Gi flere unge voksne muligheten til å få arbeidspraksis i fylkeskommunen.
- Bidra til at trepartssamarbeidet fungerer i alle deler av organisasjonen.

### Innkjøpspolitikk

Fylkeskommunens innkjøpspolitikk skal støtte opp om og utvikle vårt næringsliv og stille krav om trygge og seriøse arbeidsvilkår. Innkjøpspolitikken skal brukes til å redusere fylkeskommunens klimapåvirkning.

Samfunnskontrakten og lærlingklausulen for offentlige anskaffelser ligger fast, og samarbeidspartiene vil jobbe frem en egen læreplussgaranti som er tilpasset forholdene i Troms.

Samarbeidspartiene vil:

- At fylkeskommunen bruker offentlige anskaffelser strategisk for å redusere vårt miljøavtrykk i henhold til FNs bærekraftsmål.
- At det skal stilles krav som bidrar til å redusere negative klima- og miljøpåvirkninger både i bygge- og driftsfase av offentlige prosjekter.
- Bruke innkjøpspolitikken aktivt for å løse ut flere læreplasser og gi flere muligheten til å ta “fagbrev-på-jobb”.
- Tilrettelegge for at lokalt og regionalt næringsliv sikres mulighet til å delta i fylkeskommunale anbudskonkurranser.
- I større grad ta i bruk innovative anskaffelser i fylkeskommunale innkjøp.

## **BO- OG BLILYST**

Samarbeidspartiernes målsetning er å gjøre det mer attraktivt å bo og etablere seg i Troms, og har ambisjoner om at folketallet i hele Troms skal øke. Det skal være spesielt attraktivt for unge og unge voksne å bo i Troms.

Styrken i Troms ligger i vårt mangfold og ulike samfunn som utfyller hverandre. Muligheten i Troms ligger i å knytte folk tettere sammen gjennom å korte ned avstander, bedre samferdselsløsninger, ha kultur- og idrettsopplevelser på store og små plasser, attraktive og varierte arbeidsplasser, flere møteplasser og ha målrettede tiltak mot unge og unge voksne.

### **Unike kommuner og sterke regionsentre**

Troms har levende lokalsamfunn i hele fylket. Hver kommune har sin styrke og utfyller rollen til de fire regionene i Troms. Gode ordninger og støtte fra fylkeskommunen må treffe behovene i lokalsamfunn og gi rom for utvikling. Tromsvekstavtalene skal være et verktøy for et mer koordinert strategisk arbeid opp mot kommunene og de interkommunale politiske rådene.

Byene i fylket har en egen kraft til å være pådrivere i det regionale utviklingsarbeidet, både for egen utvikling og for omlandet. Tromsø er en viktig by i Troms og Nord-Norge med sine nasjonale institusjoner og som arktisk hovedstad.

Samarbeidspartiene mener at en forutsetning for å styrke bosettingen i hele Troms er å ha en strategisk plan for å utvikle regionsentre. Gjennom en styrking av disse vil innbyggere og næringsliv kunne oppleve å ha tilgang på spesialisert utdanning, arbeidsplasser, tjenester og opplevelser i kort avstand. Det vil også gjøre bo- og arbeidsmarkedsregioner større, og gi nye muligheter for innbyggere og næringsliv.

Samarbeidspartiene vil:

- Sette i gang arbeidet med en ny fylkesplan for Troms.
- Bygge opp under regionsentrene.
- Jobbe strategisk for å styrke tiltakssonen med nye virkemidler.
- Jobbe for en likebehandling av kommunene i tiltakssonen med Finnmarkskommunene.
- Utvikle Tromsvekstavtaler i samarbeid med kommunene og de interkommunale politiske rådene.



### **Kultur, idrett og frivillighet**

For å være et attraktivt sted å bo og etablere seg, skal Troms fylkeskommune satse på kultur, idrett og friluftsliv i et bredt folkehelseperspektiv. Kultur, idrett og frivillige arenaer er bærebjelken i mange av våre lokalsamfunn, og skaper muligheter og bolyst i hele fylket. Stadig flere peker på frivilligheten som en av nøklene til å løse flere store samfunnsutfordringer.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha en Frivillighetsmillion knyttet til aktivitet rettet mot barn og unge og unge voksne.
- Støtte opp om det frivillige arbeidet.
- Legge til rette for at det skal bli rimeligere og enklere å låne fylkeskommunale bygg for frivillig aktivitet.
- Gjøre det lettere og billigere for lag og foreninger å bruke fylkeskommunale skolebygninger til overnatting i forbindelse med arrangementer rettet mot barn, unge og unge voksne.
- At tilskudd til kultur, idrett og friluftsliv skal legge til rette for bred deltakelse og inkludering.
- Jobbe for etablering av et nasjonalt senter for friluftsliv i Troms.
- Tilrettelegge for flere kulturopplevelser i hele Troms.
- Jobbe for at Arktisk Filharmoni får fullverdig status som nasjonalt orkester og finansieres gjennom statsbudsjettet.
- Jobbe for aktivt og forutsigbart eierskap i alle fylkeskommunale kulturinstitusjoner.
- Jobbe for å videreutvikle kultursamarbeidet i Nord-Norge gjennom den nordnorske kulturavtalen.
- Sikre gjennomføring av UKM og andre kulturarrangementer for barn og unge.
- Ha finansieringsordninger for festivaler og kunstinstitusjoner.

### **Et framtidfylke for unge**

Skal Troms lykkes med å løse den utfordrende utviklingen i befolkningen må vi være et fylke hvor unge trives, og hvor flere ønsker å bo i framtida. De unge som vokser opp i Troms er vårt viktigste grunnlag for at vi skal være et fylke som også i framtiden kan utvikle seg og vokse.

Samarbeidspartiene vil:

- At ungdomsperspektivet skal være gjennomgående i de fylkeskommunale tjenestene og beslutningene.
- Jobbe for gode og rimelige møteplasser, kulturtilbud og aktiviteter for unge.
- Utarbeide en strategi for hvordan det kan bli enklere for unge i Troms å komme inn på boligmarkedet.
- Satse på ungdomsprosjekter som fremmer økt aktivitet, engasjement og trivsel.
- Videreutvikle ordningen "Hjem for en 50-lapp" for å sikre bedre mobilitet for unge.
- Bidra til at festivaler som har unge som målgruppe styrkes.

## TRE STAMMERS MØTE

Samarbeidspartiens målsetning er å styrke rammevilkårene for samisk og kvensk kultur, næring og språk i Troms.

Troms er tuftet på de tre stammer; nordmenn, samer og kvener. Vår samiske og kvenske kulturarv er sentrale kulturbærere og identitetsmarkører i Troms. Vi vil at samisk og kvensk språk, kultur og levesett skal ha sin plass i utviklingen av Troms. Fylkeskommunen skal være en aktiv samarbeidspartner i samiske og kvenske institusjoner, festivaler, teater og språksentre.

Som skoleeier skal fylkeskommunen sørge for samisk og kvensk opplæring av god kvalitet. Vi er helt avhengig av samarbeid med Sametinget for å få utviklet flere samiske læremidler til den videregående opplæringen. Det er også viktig at samisk blir brukt aktivt i forvaltningen av Troms fylkeskommune.

Sannhets- og forsoningskommisjonens rapport ble lagt frem i juni 2023. Samarbeidspartiene vil aktivt følge opp med relevante tiltak for Troms etter Stortingets behandling av kommisjonsrapporten.

Samarbeidspartiene vil:

- Ha samarbeidsavtale med Sametinget som målrettet bygger opp under en styrking av samisk språk og kultur i Troms.
- Bygge opp om samiske og kvenske institusjoner, festivaler og språksentre i Troms.
- Se verdien av og ta vare på samisk og kvensk kirke og menighetsliv.
- Legge opp en prosess for å følge opp sannhets- og forsoningskommisjonens arbeid.
- Jobbe for at nasjonalt senter om fornorskningsspolitikk og urett lokaliseres til Troms.
- Styrke samisk og kvensk i den videregående skolen, herunder styrke ressurskolene.
- I samarbeid med Sametinget utvikle læremidler for videregående opplæring.
- Jobbe for flere samiske og kvenske møteplasser i fylket.
- Være en pådriver for at det etableres flere studier på samisk og om samisk kulturutøvelse.
- Styrke kompetansen på konsultasjonsplikten i egen organisasjon.
- Ha markering av Samenes nasjonaldag 6. februar og Kvenfolkets dag 16. mars slik at våre ansatte, elever og innbyggere får feire dagen i Troms.
- Støtte opp under satsinger innenfor samiske tradisjonsnæringer.
- Styrke samarbeidet med de statlige samiske videregående skolene for å utvikle den helhetlige samiskopplæringen.

## **KNYTTE TROMS TETTERE SAMMEN**

Samarbeidspartiernes målsetning for samferdsel og infrastruktur i Troms er å knytte folk i fylket tettere sammen. God framkommelighet og infrastruktur er avgjørende for samfunnsutvikling og bosetting. Folk og varer skal komme trygt fram og Troms skal ha et moderne transportsystem for framtiden.

### **Fylkesveger**

Samarbeidspartiene vil prioritere å ta igjen etterslepet på fylkesvegene. Etterslep er mer enn bare dårlig asfalt - det handler også om å forsterke vegkroppen, bedre drenering og sikre veger mot klimapåvirkning. Staten må bidra til å ta igjen etterslep på vegdekke, tunneler, bruer og flaskehalsar. Fylkeskommunen er en viktig aktør i trafikksikkerhetsarbeidet.

Samarbeidspartiene vil:

- Videreføre fylkesvegløftet i Troms.
- Jobbe for et nasjonalt forpliktende fylkesvegløft.
- Jobbe for økt dekkeleggingsgrad i hele Troms.
- Jobbe for at statlige direktiver fullfinansieres.
- Se på nye måter å få bygd og realisert flere gang- og sykkelveger i Troms.
- Lage barnas transportplan.
- Prioritere holdningsskapende og forebyggende arbeid for å øke trafikksikkerheten.
- Styrke vegdialogen med kommunene.

### **Kollektivfylket Troms**

Samarbeidspartiene er opptatt av at kollektivtilbudet i Troms skal være best mulig tilpasset folk sin hverdag og reisemønster. Vi vil ha et tettere samarbeid med kommunene for å sikre et godt, koordinert og forutsigbart rutetilbud.

Troms er et av landets fremste båt- og fergefylker. Hurtigbåt og ferge er viktig for bo- og blilyst i distriktene. Lav- og nullutslippsteknologi har kommet for å bli, og Troms har potensial for å bli et av landets grønneste båtfylker.

Drosjenæringen er en del av det samlede kollektivtransporttilbudet blant annet for pasienter og skoleelever. Drosjer kan bidra til mer fleksible transportløsninger i distriktet og gjøre aktiviteter tilgjengelig for ulike aldersgrupper. Samarbeidspartiene mener det er viktig å ha tilgjengelige drosjer i hele Troms med ordnede forhold der kundene er trygge og sjåførene har en jobb de kan leve av.

Samarbeidspartiene vil:

- Støtte opp om den inngåtte bypakken og byvekstavtalen i Tromsø, og arbeide for at staten legger mer penger inn i avtalen.
- At Troms skal ha rimelige billettpriser på kollektivtransport, med særlig prioritering av unge.
- Utforske nye mobilitetsløsninger i områder med lavt passasjergrunnlag.
- Gjøre informasjonen om kollektivtilbudet enklere gjennom å utvikle de digitale løsningene i Troms og ha mål om én app.
- Bruke restkapasitet i kollektivtilbudet aktivt i reiselivssatsing.

- Ha en aktiv kollektivdialog med kommunene.
- Ha et godt og forutsigbart rutetilbud for innbyggere og næringsliv.
- Sikre tilstrekkelig regularitet og kapasitet på båt, ferger og buss i Troms.
- Jobbe for reell korrespondanse for kollektivløsninger i Troms.
- Jobbe for et godt drosjetilbud i hele Troms.
- Ha et samarbeid med drosjenæringa i distriktet for å ha mulighet til å tilby ungdom trygge transportløsninger som for eksempel “hjem for en 50-lapp”.

### **Skredsikring og ITS**

Troms fylkeskommune skal være fremst i landet på bruk av moderne skredsikringsteknologi. Samtidig må det på plass et nasjonalt skredsikringsprogram for håndtering av skredpunkt med høy og middels skredfaktor.

Samarbeidspartiene vil:

- Bruke teknologi for å forebygge, detektere og varsle ras.
- Jobbe for flere ITS-løsninger og -prosjekter på strekninger i Troms.
- Videreføre ITS-satsingen i Skibotndalen.
- Prioritere sikring av rasutsatte vegstrekninger.
- Sette opp infotavler langs vegger, holdeplasser, flyplasser og andre steder der det er mest naturlig.
- Ta i bruk teknologi langs vegnettet som reduserer ulykker og skader etter viltpåkjørsler

### **Et nasjonalt infrastrukturløft for Troms**

Det er Troms sin tur til få en skikkelig samferdselssatsing som bygger opp under en positiv samfunnsutvikling i regionen gjennom Nasjonal transportplan (NTP).

Det må mer statlige penger til for å løse de fylkeskommunale infrastrukturprosjektene i Troms, og det er en forventning om at beredskap er en sentral faktor i prioritering av penger fra statlig hold.

Samarbeidspartiene er enige om å stille krav om realisering av jernbane i Troms i kommende NTP, og ha et strategisk arbeid for å oppnå målet om jernbaneutbygging i regionen.

Samarbeidspartiene vil:

- Jobbe for at ny forbindelse over Østre-Malangen prioriteres og realiseres gjennom den pågående NTP-prosessen.
- Sette i gang et arbeid for å gjøre Ullsfjordforbindelsen gryteklart, herunder gjøre et nytt kostnadsanslag og få på plass en reguleringsplan og finansiering av forbindelsen.
- Jobbe for en sterkere statlig finansiering av samferdsel i Troms, slik at det er mulig å realisere Ullsfjordforbindelsen.
- Stille krav om realisering av jernbane til Troms i kommende NTP-periode.
- Jobbe for utbedring av våre farleder og fiskerihavner i Troms.

- Kreve en forpliktende plan til å ta igjen etterslepet på fylkesvegene gjennom en ekstraordinær NTP-satsing.
- bruke Arktis jernbaneforum strategisk for å få frem jernbanesaken i Troms.

## **POLITISK ORGANISERING**

Samarbeidspartiene er enige om at det skal opprettes fire hovedutvalg med følgende tentative fagfelt:

- Utdanning og kompetanse
- Samferdsel og infrastruktur
- Næring, klima og miljø
- Kultur og helse

Hvert av hovedutvalgene skal bestå av syv medlemmer. Utvalgene skal både ha innstillingsrett ovenfor fylkestinget i relevante saker på fagområdene, og beslutningsmyndighet i enkelte saker. Delegasjonene til utvalgene bestemmes av fylkestinget. Etersom Troms fylkeskommune skal legges om til en formannskapsmodell på kort varsel må den politiske organiseringen vurderes og evalueres underveis.

Vervene i hovedutvalgene skal fordeles slik mellom samarbeidspartiene:

Utdanning og kompetanse:

- Leder: Høyre.
- Nestleder: Arbeiderpartiet.
- Medlemmer: Arbeiderpartiet og Høyre.

Samferdsel og infrastruktur:

- Leder: Arbeiderpartiet.
- Nestleder: Kristelig Folkeparti.
- Medlemmer: Høyre og Høyre.

Næring, klima og miljø:

- Leder: Høyre.
- Nestleder: Miljøpartiet De Grønne.
- Medlemmer: Arbeiderpartiet og Arbeiderpartiet.

Kultur og helse:

- Leder: Arbeiderpartiet.
- Nestleder: Høyre.
- Medlemmer: Arbeiderpartiet og Arbeiderpartiet.

Fylkesutvalget består av 9 medlemmer, hvor samarbeidspartiene er enige om at Arbeiderpartiet skal ha to medlemmer, Høyre to medlemmer og Venstre ett medlem.